

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „РАН БОСИЛЕК” - ГАБРОВО
5300 Габрово, ул. “Орлово гнездо” 12,
тел.: 066 / 807 516, e-mail: info-700102@edu.mon.bg

УТВЪРЖДАВАМ,
ДИРЕКТОР:
/Н. МИТЕВА/

УЧИЛИЩНА ПРОГРАМА
ЗА ГРАЖДАНСКО, ЗДРАВНО, ЕКОЛОГИЧНО И ИНТЕРКУЛТУРНО ВЪЗПИТАНИЕ

УЧЕБНА 2025/2026 ГОДИНА

УЧИЛИЩНА ПРОГРАМА ЗА ГРАЖДАНСКО, ЗДРАВНО, ЕКОЛОГИЧНО И ИНТЕРКУЛТУРНО ВЪЗПИТАНИЕ

1. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ И ОБХВАТ

1.1. Програмата е разработена в съответствие с Наредба № 13 от 21.09.2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование (в сила от 11.10.2016 г.; изм. и доп. ДВ бр. 80/28.09.2018 г.; бр. 75/01.09.2023 г.).

1.2. Програмата определя институционалната политика на ОУ „Ран Босилек“ – гр. Габрово, както и същността, целите, направленията и механизмите за реализиране на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното възпитание (ГЗЕИВ).

1.3. Обхват: всички ученици от I до VII клас, педагогически специалисти, непедagogически персонал и родителска общност.

2. ПРИНЦИПИ

2.1. Законност и съответствие с ДОС.

2.2. Демократичност, равнопоставеност и включване.

2.3. Толерантност, емпатия и уважение към различията.

2.4. Прозрачност и публичност на решенията.

2.5. Сътрудничество – училище–ученици–родители–общност.

2.6. Учене чрез действие и проектност; устойчивост и приемственост.

3. ЦЕЛИ

3.1. Формиране на гражданско съзнание, добродетели и активна позиция.

3.2. Развитие на здравословен стил на живот и психосоциални умения.

3.3. Изграждане на екологична култура и устойчиви практики.

3.4. Насърчаване на интеркултурен диалог и приобщаваща среда.

3.5. Подкрепа на ученическото самоуправление и лидерството.

Гражданско образование: Възпитаване на активни и отговорни граждани чрез познания за правата и задълженията на гражданите, участие в граждански инициативи и насърчаване на обществената активност сред учениците.

Здравно образование: Формиране на знания и умения за здравословен начин на живот, лична хигиена и превенция на рискови поведенчески модели. Също така включва занимания по спорт, физическо възпитание и грижа за психическото здраве.

Екологично образование: Насърчаване на екологично осъзнато поведение чрез включване на теми, свързани с опазването на околната среда, устойчиво развитие и грижа за природните ресурси. Това включва проекти и практики за екологична отговорност в училищната среда.

Интеркултурно възпитание: Развиване на толерантност и уважение към културното многообразие чрез изучаване на различни култури и традиции, както и чрез включване на инициативи за междупоколенческа и межкултурна комуникация.

3.6. Роля на училището и общността

Училището създава подкрепяща среда, а учителите работят в екип, за да интегрират тези теми. Родителите и местните институции също участват чрез съвместни проекти, срещи и кампании.

Общо училищната програмата включва различни начини и форми за осъществяване на възпитателния процес, като:

Гражданско възпитание

Месец	Дейност	Отговорници
Октомври	Симулационна игра „Мини парламент“	Учител по история, класни ръководители
Декември	Среща с представители на местната власт	Директор, педагогически съветник
Март	Организиране на доброволческа акция (благотворителен базар)	Ученически съвет, родители

Здравно възпитание

Месец	Дейност	Отговорници
Септември	Лекция „Здравословно хранене“ с диетолог	Биология, класни ръководители
Ноември	Ден на психичното здраве – арт терапия и дискусии	педагогически съветник
Май	Спортен празник „Здраво тяло, здрав дух“	Учител по физическо, родители

Екологично възпитание

Месец	Дейност	Отговорници
Октомври	Засаждане на дървета в двора на училището	Еко клуб, класни ръководители
Февруари	Конкурс „Изкуство от отпадъци“. Модно ревю	Учители по изобразително изкуство
Април	Почистване на парк и участие в „Да изчистим България“	Ученически клубове, родители

Интеркултурно възпитание

Месец	Дейност	Отговорници
Декември	Ден на културите – представяне на различни традиции	Учители по хуманитарни науки
Март	Ролеве игри „Толерантност и разбиране“	Психолог, кл.ръководители
Юни	Покана на гости от различни култури и общности	Директор, родители

Тази програма е насочена към цялостното развитие на учениците като личности, които са добре информирани, активни в обществото и екологично и културно осъзнати

4. ПРИОРИТЕТИ ЗА 2025/2026 г.

- 4.1. Формиране на гражданско съзнание и добродетели.
- 4.2. Здравословен начин на живот – физическа активност, хранене, психично благополучие.
- 4.3. Екологична култура – устойчиво развитие, рециклиране, отговорно потребление.
- 4.4. Интеркултурно образование и преодоляване на стереотипи и дискриминация.

- 4.5. Толерантност и емпатия; мирно решаване на конфликти.
- 4.6. Активно гражданско участие – доброволчество и ученическо самоуправление.

5. ОСНОВНИ НАПРАВЛЕНИЯ

- 5.1. Гражданско образование – Конституция и закони, права на човека, демокрация, финансово-правна грамотност, БДП, превенция на насилие/корупция/тероризъм.
- 5.2. Здравно образование – здравословни навици, хигиена, спорт и двигателна активност, психично здраве, превенция на зависимости.
- 5.3. Екологично образование – опазване на природата, климат, биоразнообразие, управление на отпадъци, Ден на Земята.
- 5.4. Интеркултурно образование – диалог между културите, уважение към различията, приобщаване, мирно общуване.

6. МЕХАНИЗМИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ

- 6.1. Час на класа – тематични модули по Наредба № 13/2016 и Приложение № 5.
- 6.2. Извънкласни дейности и клубове по интереси; ученически проекти.
- 6.3. Ученици-наставници и връстници-обучители; Ученически съвет/Парламент.
- 6.4. Доброволчески инициативи в училище и общността.
- 6.5. Партньорства с институции (ОДМВР, РДПБЗН, община), НПО и културни институции.
- 6.6. Гост-лектори и кампании по ключови теми (здраве, права, екология, толерантност).

7. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ПОЛИТИКИ

- 7.1. Училищни ритуали и традиции; поддържане на символи, знаме и химн; летописна книга.
- 7.2. Награждаване на ученици и учители; публичност на постиженията.
- 7.3. Подкрепа на ученическото самоуправление и лидерството.
- 7.4. Подкрепа на мултикултурната среда; недопускане на групиране по етнически признак.
- 7.5. Училищни медии и кампании; анкети и консултации с учениците.
- 7.6. Възпитаване в почит към национални символи и празници; издигане на флаговете.

6. НАЧИН И ФОРМИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО, ЗДРАВНОТО, ЕКОЛОГИЧНОТО И ИНТЕРКУЛТУРНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

- 6.1. В процеса на придобиването на всички видове училищна подготовка.
- 6.2. В Часа на класа, включително чрез ученическото самоуправление.
- 6.3. В заниманията по интереси в рамките на целодневната организация на учебния ден.
- 6.4. В рамките на дейностите по обща подкрепа за личностно развитие.
- 6.5. Интегрирано по учебни предмети (компютърно моделиране, ИТ, БЗО, история и цивилизации, география и икономика, биология и ЗО и др.).

7. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ПОЛИТИКИ ЗА ПОДКРЕПА НА ГРАЖДАНСКОТО, ЗДРАВНОТО, ЕКОЛОГИЧНОТО И ИНТЕРКУЛТУРНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

7.1. Определяне на училищни ритуали

- 7.1.1. Откриване и закриване на учебната година.
- 7.1.2. Официално раздаване на документи – удостоверение за завършен I клас; удостоверение за завършен начален етап; свидетелство за основно образование.
- 7.1.3. Награждаване на отличили се ученици и учители.
- 7.1.4. Съхраняване на училищното знаме.
- 7.1.5. Честване на национални и официални празници, дни на национални герои и будители, празника на патрона.

7.2. Календар на ключови тържества и дати (2025/2026)

- 7.2.1. 01.11.2025 – Ден на народните будители (тържество).

- 7.2.2. 09.05.2026 – Ден на Европа.
- 7.2.3. 03.03.2026 – Национален празник – Освобождение на България (тържество).
- 7.2.4. 24.05.2026 – Ден на светите братя Кирил и Методий – българската азбука, просвета и култура и славянската книжовност.

7.3. Училищни символи

Символи: 1) знаме на училището; 2) училищен химн; 3) знаци – емблема; 4) клетва на първокласника; 5) училищна униформа; 6) летописна книга.

7.4. Възпитаване в трайни навици за почит и национално самосъзнание

- 7.4.1. Изслушване на националния химн в тържествени за държавата и училището моменти.
- 7.4.2. Поставяне на националния флаг и европейското знаме на фасадата и пред централния вход.
- 7.4.3. Издигане на националния флаг на училищни тържества: 15.09 – откриване (от отличил се учител); 24.05 – празник на писмеността (от учител с високи резултати).

8. ПОДКРЕПА НА ИНИЦИАТИВНОСТТА И УЧАСТИЕТО НА УЧЕНИЦИТЕ

- 8.1. Участие в Ученически парламент/съвет като форма на ученическо самоуправление.
- 8.2. Организиране на доброволчески дейности във и извън училище.
- 8.3. Благотворителни акции: събиране на дрехи и средства за деца в неравностойно положение; подпомагане на пострадали; събиране на пластмасови капачки; дарителски акции за учебни помагала.
- 8.4. Училищни медии и интернет страница – активно участие на учениците и отразяване на изявите им.
- 8.5. Училищни празници, кампании и събития по календара на международни, национални и местни дати и празници.

8.1. Тематични дни и кампании

- 8.1.1. 01.12.2025 – Световен ден за борба срещу СПИН (5–7 клас).
- 8.1.2. 17.05.2026 – Национален ден на спорта (в часовете по ФВС).
- 8.1.3. 31.05.2026 – Световен ден без тютюнопушене.
- 8.1.4. 16.11.2025 – Международен ден на толерантността (беседи и табла).
- 8.1.5. 25.02.2026 – Ден на розовата фланелка (анти-тормоз).
- 8.1.6. 19.11.2025 – Ден за възпоменание на жертвите на ПТП (Час на класа).
- 8.1.7. 02.04.2026 – Международен ден на детската книга (библотечни инициативи).
- 8.1.8. 24.10.2025 – Ден на ООН (презентации).
- 8.1.9. 01.06.2026 – Международен ден на детето (инициативи начален етап).

8.2. Подкрепящи опазването на околната среда

- 8.2.1. Презентации, конкурси за есета, стихове и рисунки; електронно инфо-табло.
- 8.2.2. 16–22.09.2025 – Европейска седмица на мобилността.
- 8.2.3. 11.12.2025 – Международен ден на планината.
- 8.2.4. 02.02.2026 – Международен ден на влажните зони.
- 8.2.5. 05.03.2026 – Световен ден на енергийната ефективност.
- 8.2.6. 22.03.2026 – Световен ден на водата.
- 8.2.7. 01–07.04.2026 – Седмица на гората.
- 8.2.8. 15.05.2026 – Световен ден на климата.
- 8.2.9. 01–06.06.2026 – Зелена седмица.

8.3. Дейности за социална чувствителност и права на човека

- 8.3.1. Уроци и дискусии; гост-лектори; библиотечни инициативи и анализ на произведения.

- 8.3.2. Доброволчески кампании; благотворителни базари.
- 8.3.3. Клуб „Дебати“ – социална справедливост и солидарност.
- 8.3.4. Инициативи за социално включване – подкрепа на деца с увреждания и ученици от различни общности.
- 8.3.5. Седмица на социалната чувствителност; дни на толерантността и разбирателството.
- 8.3.6. Симулационни и ролеви игри; работилници по емоционална интелигентност; дискуссионни кръгове.
- 8.3.7. Сътрудничество с НПО и институции; творчески конкурси и театър.
- 8.3.8. 10.12 – Международен ден на правата на човека – събития и работилници.

9. ПОДКРЕПА ЗА МУЛТИКУЛТУРНАТА СРЕДА В УЧИЛИЩЕ

- 9.1. Образователни ресурси, включващи различни култури, истории и традиции.
- 9.2. Събития за споделяне на културни и лични истории.
- 9.3. Сигурна и уважителна среда; недопускане на групиране по етнически признак.
- 9.4. Активна комуникация учители–родители–ученици от различни култури.
- 9.5. Методики, отразяващи културното многообразие и развиващи потенциала на всеки.

10. ОСНОВНИ ТЕМИ ЗА ЧАС НА КЛАСА – ДЕЙНОСТИ И ПРОЕКТИ

10.1. Патриотично възпитание и национално самочувствие

- 10.1.1. История на страната и народа; национална култура.
- 10.1.2. Национални празници и традиции – значение и символика.
- 10.1.3. Национални символи – знаме, химн, герб.
- 10.1.4. Личности и събития – уважение към героите.
- 10.1.5. Гражданско участие и благотворителност.
- 10.1.6. Подкрепа за национални спортни отбори.
- 10.1.7. Опазване на природното и културно наследство.
- 10.1.8. Приемане на културното многообразие.

10.2. Толерантност и интеркултурен диалог

- 10.2.1. Понятия: толерантност, идентичност, многообразие.
- 10.2.2. Превенция на дискриминацията; история на диалога.
- 10.2.3. Междурелигиозно и межкултурно общуване.
- 10.2.4. Проекти, презентации и изложби; гост-лектори.
- 10.2.5. Игри за сътрудничество и доверие.

10.3. БДП – безопасност на движението по пътищата

- 10.3.1. Обучение по Концепцията за БДП (МС №7/07.01.2021) и утвърдени програми.
- 10.3.2. Включване в училищния учебен план и списък-образец №1.
- 10.3.3. Годишни планове по БДП от класните ръководители; утвърждаване от директора.
- 10.3.4. Две комисии по БДП (начален и прогимназиален етап) с планове за дейност.
- 10.3.5. Партньорства с „Пътна полиция“ – ОДМВР Габрово; системен мониторинг от директора.
- 10.3.6. Годишен доклад пред ПС и предложения към кмета за инфраструктура.

10.4. Финансова и правна грамотност

Практически умения: планиране на бюджет; ролеви игри за планиране на разходи и инвестиции; разбиране на лихви и данъци; защита на потребителя.

10.5. Защита при бедствия и първа помощ

- 10.5.1. Основни принципи и техники за първа помощ – занятия с медицинско лице.
- 10.5.2. План за евакуация – тренировки 2 пъти годишно.
- 10.5.3. Превенция на пожари, наводнения и земетресения.

10.5.4. Съвместни обучения с РДПБЗН – Габрово и ОДМВР – Габрово.

10.6. Превенция на насилие и конфликти

10.6.1. Кампании и групов работа – емпатия, толерантност, защита на децата.

10.6.2. Тренинги с пед. съветник – управление на емоции и справяне с гняв.

10.6.3. Клуб „Дебати“; спортни активности за канализиране на енергия.

10.6.4. Мирно разрешаване на конфликти – преговори, компромис, активно слушане.

10.7. Превенция на тероризма – поведение при заплаха

10.7.1. Информираност и разпознаване на заплахи; насърчаване на сигнализиране.

10.7.2. Контрол на достъпа, планове за евакуация и сигнализация.

10.7.3. Сътрудничество с местни органи; подкрепа от дежурни учители.

10.7.4. Разпространяване на достоверна информация.

ГОДИШЕН КАЛЕНДАР НА ДЕЙНОСТИТЕ

ТЕМИ, КОИТО ЩЕ РЕАЛИЗИРАМЕ В ЧАС НА КЛАСА, ЧРЕЗ ЗАНИМАНИЯ, ДЕЙНОСТИ И ПРОЕКТИ ПО ТЕМАТИЧНИ ОБЛАСТИ

I. Толерантност и интеркултурен диалог

1. Темы

1.1. Смысл на „толерантност“ и уважение към различията между хората.

1.2. Лична и колективна идентичност; културно многообразие.

1.3. Приемане на различията; превенция на дискриминация и реч на омразата.

1.4. История и съвременни форми на межкултурен диалог.

1.5. Взаимодействие между различни култури и религии; междурелигиозна етика.

2. Дейности

2.1. Дискусии и дебати в ЧК/занимания по интереси (минимум 2 пъти на срок).

2.2. Междукласни проекти „Мостове между културите“ – изложби, видеопрезентации, кулинарни и музикални демонстрации (1 проект на срок).

2.3. „Карта на многообразието“ – класни колажи/инфографики с традиции, празници, езици (октомври–ноември).

2.4. Гост-лектори от различни общности/религии (най-малко 1 среща годишно; присъствие на класен ръководител).

2.5. Ролеви и кооперативни игри за сътрудничество и доверие (по тема в ЧК веднъж месечно).

2.6. Ден на толерантността – 16 ноември: училищна кампания с послания и тематични табла.

Отговорници: класни ръководители, педагогически съветник/психолог, Ученически съвет.

Индикатори: брой проведени дейности; участие на ученици (% по паралелки); продукти (постери, видеа); обратна връзка (анкета веднъж годишно).

II. Безопасност на движението по пътищата (БДП)

1. Нормативна рамка и организация

1.1. Обучението по БДП се провежда съгласно Концепцията за обучение по БДП (МС № 7/07.01.2021) и утвърдените програми по възрастови групи.

1.2. Дейностите са включени в училищния учебен план и Списък–образец № 1.

1.3. Класните ръководители (определени със заповед на директора) изготвят годишни планове по БДП; плановете се утвърждават от директора.

1.4. Две вътрешноинституционални комисии по БДП (начален и прогимназиален етап) разработват и изпълняват годишни планове.

- 1.5. Партньорство със Сектор „Пътна полиция“ – ОДМВР Габрово (демонстрации, лекции, съвместни акции).
- 1.6. Годишен отчет на ВИКБДП пред Педагогическия съвет; при нужда – предложения към кмета за пътната инфраструктура край училището.
- 1.7. Системен вътрешен мониторинг от директора.

2. Практически дейности

- 2.1. Тематични часове по БДП (минимум 4 на клас годишно).
- 2.2. Практикум „Безопасен път до училище“ – маркиране на рискови точки, маршрутни карти (септември).
- 2.3. Симулации на пешеходни ситуации, работа с пътни знаци (начален етап).
- 2.4. Велообучение/велоагейни правила (прогимназиален етап).
- 2.5. Седмици на БДП (есен/пролет) – викторини, постери, демонстрации.

Отговорници: класни ръководители, ВИКБДП, партньори от ОДМВР.

Индикатори: реализирани теми; участие; резултати от викторини; инциденти (целева стойност: 0 в периметър „училище“).

III. Финансова и правна грамотност

1. Теми

- 1.1. Бюджет и лично планиране (приходи/разходи).
- 1.2. Спестяване, цели, лихви, базова инфлационна логика.
- 1.3. Данъци и такси в ежедневието; права и отговорности на потребителя.
- 1.4. Основи на трудово и гражданско право за ученици (подходящо за възрастта).
- 1.5. Дигитална хигиена при онлайн покупки и защита на лични данни.

2. Дейности

- 2.1. Ролеви игри „Моят месечен бюджет“ (1 на срок).
- 2.2. Казуси „Информиран потребител“ – гаранции, рекламации (в ЧК).
- 2.3. Срещи с експерти (счетоводител/юрист) – 1 път годишно.
- 2.4. Мини-проекти „Класен панаир на идеите“ – учениците представят финансови решения (пролет).

Отговорници: класни ръководители, учители по математика/ИТ/Човекът и обществото, педагогически съветник.

Индикатори: брой проведени симулации; проверки с кратки тестове; участие и продукти.

IV. Защита при бедствия и аварии; първа помощ

1. Съдържание

- 1.1. Основни принципи на първа помощ; безопасен достъп; повикване на помощ.
- 1.2. Специфични техники: кръвотечения, изгаряния, припадък, счупвания, реанимационни основи (по възраст).
- 1.3. Видове бедствия: пожар, земетресение, наводнение – поведение и превенция.
- 1.4. Евакуационни маршрути и сборни пунктове.

2. Организация и практика

- 2.1. Практически занятия с медицинско лице (1 път на срок).
- 2.2. Евакуационни тренировки – 2 пъти годишно.
- 2.3. Обучения съвместно с РДПБЗН – Габрово и ОДМВР – Габрово (демонстрации).
- 2.4. Класни планчета „Какво правим при...“ – видимо място във всяка стая.

Отговорници: класни ръководители, медицинско лице, РДПБЗН/ОДМВР.

Индикатори: проведени тренировки; време за евакуация; усвоени умения (чеклист).

V. Превенция на насилието; управление на гнева; мирно решаване на конфликти

1. Превенция на насилието

- 1.1. Информационни кампании и групова работа за емпатия и толерантност (ежемесечно в ЧК – кратък модул).
- 1.2. Навременна подкрепа при сигнал – педагогически съветник, училищен екип.
- 1.3. Теми за защита от сексуално насилие и онлайн рискове (по възраст; доверени възрастни и канали за сигнал).

2. Управление на гнева и емоциите

- 2.1. Групови тренинги (пед. съветник) – техники за саморегулация и асертивност.
- 2.2. Спортни и творчески активности за канализиране на напрежението.
- 2.3. Клуб „Дебати“ – упражняване на аргументация и уважителна комуникация.

3. Мирно разрешаване на конфликти

- 3.1. Обучение по преговори, компромис и активно слушане (в ЧК – 3 модула/година).
- 3.2. Медиационни подходи – посредничество от обучени ученици/учители.
- 3.3. Документиране и проследяване на случаи (конфиденциално; съгл. вътрешните правила).

Отговорници: пед. съветник/психолог, класни ръководители, Ученически съвет.

Индикатори: броят на обучителни модули; намалени инциденти; удовлетвореност (анкети).

VI. Превенция на тероризма; поведение при заплаха

1. Информираност и подготовка

- 1.1. Разпознаване на подозрително поведение/предмети; незабавно съобщаване.
- 1.2. Планове за евакуация и сценарии за извънредни ситуации; оповестяване (непрекъснат звънец).
- 1.3. Контрол на достъпа и посетителите; координация с МВР.

2. Реакция и подкрепа

- 2.1. Следване на инструкции на ръководството и службите; организирана евакуация.
 - 2.2. Психосоциална подкрепа за засегнати ученици (дежурни учители и специалисти).
 - 2.3. Надеждна и проверена информация; избягване на слухове; канали за докладване.
- Отговорници:** директор, класни ръководители, дежурни учители, партньорски институции.
- Индикатори:** проведени инструктажи и тренировки; време за реакция; протоколи.

VII. Превенция и противодействие на корупцията

1. Политики и информираност

- 1.1. Антикорупционна програма на училището (публична версия на сайта).
- 1.2. Обучения/уроци по почтеност за ученици (1 път на срок).
- 1.3. Етичен кодекс и правила за поведение – запознаване и подписване.

2. Сигнали и защита

- 2.1. Анонимен/конфиденциален канал за сигнали (електронен и физически).
- 2.2. Защита на подателя; без репресии; процедурен регламент за разглеждане.
- 2.3. Периодичен преглед и корекции на мерките (годишен доклад).

3. Прозрачност и контрол

- 3.1. Вътрешен контрол и одит на ключови процеси; протоколи и следи.
- 3.2. Прозрачни разходи и дарения; публични отчети.
- 3.3. Санкции при установени нарушения; съдействие на компетентните органи.

Отговорници: директор, етична/антикорупционна комисия, класни ръководители.

Индикатори: брой обучения; наличие/обработка на сигнали; публични отчети.

VIII. Ученически съвет/парламент – ученическо самоуправление

1. Структура и работа

- 1.1. Състав: председателите на паралелките I–VII клас.
- 1.2. Ръководство: председател, зам.-председател, секретар (избор ежегодно).
- 1.3. Заседания: редовни в Зала 1/кабинет на ПС (минимум ежемесечно).
- 1.4. Годишен план, съгласуван с ГПР на училището.

2. Правомощия и участие

- 2.1. Представители на УС присъстват при нужда на ПС и Обществения съвет (със съвещателен глас).
- 2.2. Организира кампании за здраве, толерантност, права на човека, екология.
- 2.3. Съдейства за училищни празници и събития по календара.
- 2.4. Участва в клуб „Дебати“.
- 2.5. Прилага ученическо посредничество при конфликти; превенция на агресията.
- 2.6. Проучва мненията и нагласите на учениците (анкети 2 пъти годишно) и прави предложения към ръководството.

Отговорници: ръководство на УС, консултант–учител, директор.

Индикатори: изпълнение на плана; участие; брой предложения, приети от ръководството.

ТЕМИ, КОИТО ЩЕ БЪДАТ РЕАЛИЗИРАНИ ЧРЕЗ УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ В 1-7 КЛАС

I клас

Толерантност и интеркултурен диалог

- Аз и другите: добри думи, уважение, различия между хората.
- Класни правила за приятелство и приобщаване.
- Празници и традиции у дома и в класа.

БДП

- Светофар и пешеходна пътека.
- Безопасен път до училище; „виж и бъди видим“.
- Тел. 112 – кога и как се звъни.

Финансова и правна грамотност

- Пари: монети/банкноти; „нужди“ и „желания“.
- Честност и справедливост (правила в класа).

Бедствия и първа помощ

- Кой помага: полицаи, пожарникари, лекари.
- Поведение при сигнал/евакуация (следвам учителя).

Превенция на насилие и конфликти

- Изразявам чувства; казвам „Стоп!“.
- Търся помощ от възрастен.

Сигурност

- Непознати хора/предмети – сигнализирам на учител.

II клас

Толерантност и интеркултурен диалог

- Приемане на различията: език, облекло, навици.
- Нашите празници и празници по света.

БДП

- Основни пътни знаци за пешеходци.
- Колан в автомобил; каска при велосипед/тротинетка.

Финансова и правна грамотност

- Джобни пари и малък бюджет.
- Касова бележка – защо е важна.

Бедствия и първа помощ

- Малки порязвания/изгаряния – кого викаме, как действаме.
- Евакуация: ред, тишина, сборен пункт.

Превенция на насилие и конфликти

- „Аз-послания“ и извинение.
- Добър свидетел: не подстрекавам, търся помощ.

Сигурност

- Безопасно ползване на устройства: екранно време, пароли с родител.

III клас

Толерантност и интеркултурен диалог

- Стереотипи (прости примери) и защо са вредни.
- Език на уважението в класа и онлайн.

БДП

- Безопасни маршрути в квартала (класна карта).
- Правила за велосипедисти в населено място.

Финансова и правна грамотност

- Планирам разходи от списък; сравнявам цени.
- Права и отговорности на ученика.

Бедствия и първа помощ

- Пожар/наводнение – какво правим; 112 – данни, които съобщаваме.
- Позиция за безопасност с възрастен.

Превенция на насилие и конфликти

- Роли при конфликт: участник, наблюдател, медиатор (базово).
- Кибертормоз – как разпознаваме и на кого съобщаваме.

Сигурност

- Подозрителни предмети – не пипам, информирам.

IV клас

Толерантност и интеркултурен диалог

- Човешки права (детска декларация) и антидискриминация.
- Интеркултурно общуване: добри практики.

БДП

- Видове пътни знаци; поведение на спирка/в МГТ.
- Рефлектори, светли дрехи, видимост.

Финансова и правна грамотност

- Спестяване и цели; проста лихва (интуитивно).
- Потребител и гаранция (основи).

Бедствия и първа помощ

- Земетресение – „прикрий се, предпази се, задръж“.
- Домашна аптечка и училищен комплект.

Превенция на насилие и конфликти

- Стъпки за помирение; класен договор.
- Език на омразата – защо е недопустим.

Сигурност

- Фалшиви профили/съобщения – как реагираме.

➤ V клас

Толерантност и интеркултурен диалог

- Идентичност, религии и култури в България и Европа.
- Свобода на изразяване vs. реч на омразата (граници).

БДП

- Велосипед на пътното платно: задължения и знаци.
- Безопасно пресичане при сложни кръстовища.

Финансова и правна грамотност

- Семейен бюджет (категории); инфлация – как ни засяга.
- Онлайн покупки: защита на данни, измами.

Бедствия и първа помощ

- Кървене/изгаряне – базови стъпки и безопасност.
- Карта на рисковете в региона.

Превенция на насилие и конфликти

- Кибертормоз: свидетел, жертва, помощ.
- Асертивност: казвам „не“ уважително.

Сигурност

- Евакуация при заплаха; вярна информация vs слухове.

Антикорупционни основи (по възраст)

- Честност, подарък, подкуп; защо правилата са важни.

VI клас

Толерантност и интеркултурен диалог

- Миграция и многообразие; предразсъдъци и тяхното опровергаване.
- Диалог и посредничество между групи.

БДП

- Категории знаци/маркировка; слепи зони; отразители.
- Електрически тротинетки – правила и отговорност.

Финансова и правна грамотност

- Данъци и такси (ДДС – идея); потребителска защита.
- Договори: какво подписваме/не подписваме (примерни клаузи).

Бедствия и първа помощ

- Задушаване (Хаймлих с демонстрация от възрастен); топлинно изтощение.
- Цикъл „превенция–готовност–реакция–възстановяване“.

Превенция на насилие и конфликти

- Школска медиация – роли, протокол.
- Ресторативни практики (възстановителен разговор).

Сигурност

- Разпознаване и докладване на подозрително поведение; неразпространяване на слухове.

Антикорупция

- Конфликт на интереси; прозрачност; защо е важна отчетността.

VII клас

Толерантност и интеркултурен диалог

- ЕС ценности, права и равенство; дискриминация по закон (основни понятия).
- Медийна грамотност: проверка на факти и език на омраза.

БДП

- Подготовка за самостоятелно придвижване: маршрути, нощна видимост, първи помощник на място.
- Рисково поведение на пътя (вкл. групов натиск).

Финансова и правна грамотност

- Предприемачество и личен финанс. план; лихви и проста сметка.
- Институции и избори (основи); права и отговорности на непълнолетни.

Бедствия и първа помощ

- Алгоритъм при инцидент: безопасност–оценка–112–помощ.
- Комплексни сценарии (пожар/земетресение в обществена сграда).

Превенция на насилие и конфликти

- Граници, съгласие и уважение; дигитален отпечатък.
- Дебати по етични казуси; водене на диалог.

Сигурност

- Гражданска отговорност при извънредни ситуации; информиран избор на действия.

Антикорупция

- Как работят сигналите/защита на подателя; етика и обществен интерес.

Темите се реализират **през учебни предмети** (БЕЛ, История/ЧО, География, Математика, ИТ, ФВС, ЧП/Биология, Изкуства).

Формите включват: дискусии, ролеви игри, казуси, мини-проекти, гост-лектори, училищни кампании.

Занимания по интереси в групите за целодневна организация на учебния ден (ЦОУД)

1) Цели

Развитие на ключови компетентности (учене, общуване, социални и граждански, инициативност, дигитални).

Подкрепа на личностното развитие и позитивното поведение в училищна среда.

Осмисляне на свободното време с образователни и творчески дейности.

2) Основни направления и съдържание

Поведението и общуването – наблюдение и обратна връзка; правила в групата; екипна работа; емпатия.

Подкрепящи беседи – споделяне на затруднения, разрешаване на конфликти, здравно-хигиенни навици.

Здраве и безопасност – грижа за здравето и живота; първи стъпки в първа помощ; безопасност онлайн.

Дидактически игри – образователни и развиващи, логически и езикови задачи, STEM игри.

Традиции и празници – народни обичаи, училищни и национални празници; културно многообразие.

БДП – безопасно поведение като пешеходец/пътник/велосипедист; маршрути до училище.

Патриотично възпитание – символи, личности, събития; грижа за училищната и местната общност.

Приложни дейности – украса за празници, училищни изложби, арт и еко-работилници.

3) Организация

Годишен график на ЗИ за всяка група; темите се интегрират с ЧК и училищния план.

Минимум **една тематична дейност седмично** във всяко направление (редуване по график).

Водене на кратък **дневник на ЗИ** (тема, присъствия, продукт/резултат).

4) Оценяване и отчет

Формиращо оценяване: наблюдения, чек-листове за умения, ученически портфолиа (снимки/проекти).

Полугодишен и годишен отчет към зам.-директора/директора (брой дейности, участие, продукти, ефект).

Интегрирано по учебни предмети

Цели

Повишаване качеството на обучението чрез активни и иновативни подходи.

Центриране върху ученика: отговорно участие, саморегулация, учене през целия живот.

Позитивен климат: откритост, доверие, уважение и подкрепа.

Форми

В рамките на общообразователните предмети (Биология и ЗО, История и цивилизации, География и икономика, БЕЛ, Математика, ИТ/Компютърно моделиране, Изкуства, ФВС). Междупредметни теми и **STEAM** модули; проектно-базирано учене; учебни екскурзии и теренни проучвания.

Ориентация към **ключови компетентности** (четивна грамотност, математика/науки, дигитални, граждански).

Очаквани резултати

Учениците демонстрират отговорно поведение, съпричастност, грижа за природата, способност да разграничават факти и мнения и да вземат етични решения; развита гражданска активност и умения за сътрудничество.

Методи (за ЗИ и интегрираните уроци)

Дискусия, **дебат**, диалог и договаряне; **ролеви игри** и симулации.

Проектна работа, презентации, публични изказвания.

Работа с източници: наблюдение, интервю, анкета, мини-изследвания, документален анализ.

Сътрудничество с външни организации; участие в обществени инициативи и културни събития.

В 1.–4. клас – извънкласно четене и разговор за ценности чрез герои от текстове.

„Занимания по интереси“ по чл. 20 и чл. 21 от Наредбата за приобщаващото образование

Основна цел на клубовете

Подкрепа на ключовите компетентности в **математика, информатика/ИТ, природни науки, технологии и спорт**, както и развитие на творческия потенциал.

Специфични цели

Развитие на учебна мотивация, творчески и спортни заложби; приобщаване чрез общности по интереси.

По-привлекателна училищна среда за изява и успех; включване на родители и общност.

Допълнителни знания и умения чрез проектна дейност: смислено свободно време; социална принадлежност и етническа толерантност.

ДЕЙНОСТИ И МЕРОПРИЯТИЯ (УЧЕБНА, ИЗВЪНКЛАСНА И ИЗВЪНУЧИЛИЩНА ДЕЙНОСТ)

1) Дисциплина и гражданско поведение

1.1. Активно ученическо участие във всички форми – **срок:** 2025/2026; **отг.:** класни ръководители; **контрол:** директор.

1.2. Спазване на Правилника за устройството и дейността на ОУ „Ран Босилек“ и на училищните символи – **срок:** 2025/2026; **отг.:** всички учители; **контрол:** директор.

1.3. Спазване на Правилника за БЗР в училище – **срок:** 2025/2026; **отг.:** всички учители; **контрол:** директор.

1.4. Дни на граждански инициативи (с партньори) – **срок:** 2025/2026; **отг.:** класни ръководители.

1.5. Уроци в ЧК – **срок:** 15.09.2025 – 30.06.2026; **отг.:** класни ръководители.

1.6. Интерактивни модули/тренинги по проекти (МОН и др.) – **срок:** по план на комисията по квалификация; **отг.:** класни ръководители.

2) Национално самочувствие и ценности

2.1. Честване на национални и училищни празници; общи инициативи с Община Габрово и други училища – **срок:** по график; **отг.:** директор, ОС, родители, общественици.

2.2. Патронен празник – **дата:** 26.09.2025; **отг.:** всички учители (с участие на ОС, родители, общност).

Примерен годишен минимум за ЗИ (по група)

36 тематични занятия (минимум 1 седмично).

2 общоучилищни участия (кампания/конкурс/спортен празник).

1 проект с външен лектор.

1 междупредметно представяне (изложба/демо/събитие).

Индикатори за успех

Покритие на изискванията . Удовлетвореност на ученици/родители (анкети 2 пъти годишно).

Ученици с повишена активност и намалени дисциплинарни инциденти.

Реални продукти: проекти, изложби, демонстрации, публикации на сайта.

ДИГИТАЛНО-МЕДИЙНА ГРАМОТНОСТ (ДМГ)

1. Какво е ДМГ и защо е важна

Дигитално-медийната грамотност обединява информационна, медийна и дигитална грамотност: умения да търсим, оценяваме, създаваме и споделяме съдържание в дигитална среда отговорно, етично и безопасно.

Тя:

отваря училището към информационния поток в интернет;

предпазва учениците от рискове (дезинформация, злоупотреба с данни, онлайн тормоз);

развива критично мислене и активна гражданственост.

2. Принципи

Достъп + умения: осигурен достъп до технологии и системно обучение за работа с тях.

Критично мислене преди кликове: оценка на източници, факти, авторство.

Сигурност и етика: защита на лични данни, авторски права, дигитални следи.

Сътрудничество с общността: работа с родители, институции и НПО.

Интеграция: ДМГ не е отделен предмет – развива се във всички учебни часове, в ЧК, ИУЧ, ФУЧ и проекти, от 1. до 7. клас.

3. Области на компетентност (работим по 5 ключови области)

1. **Информационна грамотност** – формулиране на нужди, търсене, критична оценка на източници, организиране и съхранение на данни/съдържание.

2. **Комуникация и сътрудничество** – общуване онлайн, етикет, работа в екип, гражданска активност чрез дигитални услуги, управление на дигитална идентичност.

3. **Създаване на дигитално съдържание** – създаване/редактиране, цитиране и авторски права, елементи на алгоритмично мислене.

4. **Безопасност** – защита на устройства, съдържание и лични данни; онлайн благополучие; екологичен отпечатък на технологиите.

5. **Решаване на проблеми** – избор на подходящи инструменти, творческо използване на технологиите, самооценка и надграждане на уменията.

4. Реализация по етапи:

1.–4. клас (начален етап)

- Правила за безопасен интернет; разпознаване на реклами и „лъже-новини“ на прост език.
- Базови операции: търсене на информация, работа с изображения/звуци, етикет онлайн.
- Малки екипни задачи и класни проекти (постер, кратка презентация).

5.–7. клас (прогимназиален етап)

- Задълбочаване: проверка на факти, сравнение на източници, цитиране.
- Мултимедийни и програмни проекти (аудио/видео/графика; елементи на кодиране).
- Участие в уебинари, онлайн курсове (вкл. „Еразъм+“ активности).
- Етика: лични данни, авторски права, онлайн поведение и противодействие на кибертормоз.

5. Подкрепа за учители

- **Професионална ангажираност:** дигитални канали за работа с ученици/родители; обмен на практики.
- **Дигитални ресурси:** избор, адаптация, споделяне; уважаване на авторски права и GDPR.
- **Преподаване и учене:** смесени, проектни и игрови подходи; достъпност за всички ученици.
- **Оценяване:** онлайн анкети, автоматизирано проверяване, е-портфолия, игрова обратна връзка.
- **Овластяване на учащите:** диференциация, самооценка, ученически избор на инструменти.
- **Подпомагане на компетентности:** целенасочени задачи за колаборация и комуникация онлайн.

6. Дигитална стратегия в училище (основни елементи)

- Подбор на платформи/инструменти с равен достъп за всички ученици.
- Обучение на учителите и външни лектори (мин. 5% от ЗИ).
- Интегриране в учебни часове, ЧК и клубове по интереси (мин. 40% STEM/Tech ЗИ).
- Механизми за проследяване на напредъка (рубрики, е-портфолия, училищни изложби/демо дни).

7. Примерни дейности

- **Групови проекти** (съобщаване на роли, споделена отговорност).
- **Ролеви игри/симулации** (достоверност на източник, новинарска редакция, „съд за авторско право“).
- **Дебати и дискусии** (етични дилеми онлайн, граници на свободата на изразяване).
- **Активно слушане и етикет** (нетикет, уважение към различията).
- **Технологични инструменти** за сътрудничество (споделени документи, дъски, викторини, платформи за е-обучение).

8. Безопасност и благополучие

- Ясни правила за пароли, лични данни, споделяне на съдържание и екран.
- Процедури при инциденти (кибертормоз/фишинг) и канали за подаване на сигнал.
- Баланс екран-офлайн; ергономия; дигитален отпечатък и екологичност.

9. Оценяване и доказателства за напредък

- **Формиращо оценяване:** наблюдения, контролни списъци, самооценка.
- **Продукти:** презентации, видеа, подкасти, код/приложения, инфографики.
- **Публичност:** училищни изложби, сайт, участие в конкурси и общински инициативи.

Кратко резюме за включване в годишния план

- ДМГ е интегрирана във всички предмети и ЧК; развива се системно от 1. до 7. клас.
- Работим по **5 области:** информация, комуникация, създаване, безопасност, решаване на проблеми.
- Гарантираме **безопасност, етика и защита на данните**, критично мислене и гражданска активност.

АНТИКОРУПЦИОННИ ПОЛИТИКИ И ДЕЙНОСТИ

Цел и обхват

1. Настоящият документ урежда превенцията, откриването, докладването и санкционирането на корупционни и други неетични практики в ОУ „Ран Босилек“.
2. Политиката се прилага за всички: служители, педагогически специалисти, ученици, родители/настойници, доставчици, дарители, доброволци и партньори на училището.

I. Принципи

1. **Нулева толерантност** към корупция, измами, конфликт на интереси и непочтено поведение.
2. **Законност и прозрачност** – решенията и разходите са проследими и обосновани.
3. **Отговорност** – ясни роли, контрол и отчетност.
4. **Поверителност и защита** на лицата, подаващи сигнали (whistleblowers).
5. **Безпристрастност** – недопускане на влияние/натиск при вземане на решения.
6. **Равнопоставеност** – еднакви правила за всички.

II. Определения (съкратено)

- **Корупция** – злоупотреба със служебно положение за лична облага.
- **Конфликт на интереси** – личен интерес, който може да повлияе на безпристрастното изпълнение на служебни задължения.
- **Сигнал** – устно или писмено съобщение за предполагаема нередност.

III. Роли и отговорности

1. **Директор** – одобрява политика, назначава комисии по сигнали, налага мерки/санкции, осигурява обучение и контрол.
2. **Етична/антикорупционна комисия** (назначавана при случай) – приема, проверява и докладва сигналите, предлага мерки.
3. **ЗАС (деловодство)** – регистрира сигнали и води регистър.
4. **Педагогически и непедагогически персонал** – спазва кодекса, декларира конфликт на интереси, съдейства при проверки.
5. **Ученици и родители** – спазват правилата; могат да подават сигнали по установените канали.

IV. Етичен кодекс и превенция

1. Училището поддържа **Етичен кодекс** (поведение, комуникация, подаръци, дарения, използване на ресурси).
2. **Забранени са подаръци/облага**, които могат да повлияят на безпристрастността. Допустими са символични/протоколни подаръци с незначителна стойност, регистрирани по реда на училището.
3. **Декларации за конфликт на интереси** – при назначаване и ежегодно/при промяна.
4. **Дарения** – приемат се с протокол, вписват се в регистър на даренията; дарителят няма право на облаги/влияние.
5. **Обществени поръчки/закупуване** – прилага се прозрачен, конкурентен и документиран процес (спецификация, минимум 3 оферти при малки покупки; журиране/комисия; протокол).
6. **Информационни кампании** – ежегодно за ученици/родители; видими канали за подаване на сигнал.
7. **Обучения** – въвеждащо (нови служители) и годишно опреснително за всички (корупционен риск, GDPR, авторски права, конфликт на интереси, подаръци).

V. Прозрачност и публичност

1. На сайта на училището се публикуват: политика, кратки годишни отчети, правила за дарения/закупуване, регистър на дарения (без лични данни), обобщени бюджети/разходи по проекти.
2. Провеждат се **публични родителски срещи** за обсъждане на бюджетни приоритети и отчет.

VI. Канали за подаване на сигнали

Може **анонимно или именни** сигнали – писмени/устни:

- **По пощата:** 5300 гр. Габрово, ул. „Орлово гнездо“ 12
- **Е-поща:** info-1900503@edu.mon.bg
- **Телефон:** 066/ 807 516
- **На място:** в деловодството при ЗАС (за регистрация)

Защита: Подателите на сигнали се ползват с поверителност и защита от репресии.

VII. Процедура за работа със сигнали

1. **Регистрация:** ЗАС вписва сигнала във входящ регистър (вх. №, дата, подател/канал, кратко резюме, срок, отговор).
2. **Назначаване на комисия:** Директорът със заповед определя комисия за всеки сигнал.
3. **Проверка:** Комисията събира и анализира доказателства; при нужда изисква допълнителна информация, провежда интервюта.
4. **Протокол и доклад:** Съставя се констативен протокол + доклад с факти и предложения за мерки.
5. **Решение:** Директорът се произнася **в 7-дневен срок** с мотивирано решение.
6. **Уведомяване:** Копие от решението (или резюме при анонимни сигнали) се изпраща на подателя, когато е възможно.
7. **Архив и регистър:** ЗАС поддържа регистър на преписките.

Ескалация: Ако подателят не е удовлетворен, може да сезира РУО/МОН или други компетентни органи.

Съдържание на регистъра: вх. №; дата; данни за подателя (ако има); резюме; срок; предприети действия; резюме на отговора/решението.

VIII. Контрол и одит

1. **Вътрешен контрол** – периодични проверки на финансови/административни процеси, дарения, касови разходи, обществени поръчки, склад/активи.
2. **Мониторинг на риск** – годишна оценка на корупционния риск по звена/процеси и план за ограничаването му.
3. **Външен контрол** – съдействие на компетентни органи при проверки.

IX. Санкции и мерки

1. При установени нарушения: дисциплинарни мерки по Кодекса на труда и вътрешните правила (забележка, предупреждение, уволнение), както и търсене на имуществена/наказателна отговорност по закон.
2. При съмнение за престъпление – сигнал до компетентните органи.
3. Превантивни мерки: преработка на процедури, допълнително обучение, ротация на функции, разделяне на роли „одобрение–плащане–отчитане“.

X. Политика за конфликти на интереси

1. Задължителни **годишни декларации** и при промяна на обстоятелства.
2. Забрана за участие в оценяване/решения при наличие на конфликт; замяна с безпристрастно лице.

3. Регистър на декларациите (вътрешен, при спазване на изискванията за лични данни).

XI. Специални правила за дарения и подаръци

1. **Дарения:** приемат се с писмен акт (опис, стойност, условност), вписват се в регистър; без условия, които създават облага или влияние.

2. **Подаръци** към служители: недопустими, освен символични/протоколни с незначителна стойност; вписване и предаване по реда на училището при необходимост.

XII. Комуникация и обучение

1. Годишен **план за обучение:** етика, корупционен риск, GDPR, авторски права, конфликт на интереси, процедури.

2. **Видима информация** в училище и на сайта: как се подава сигнал; към кого; защита и поверителност.

3. Тематични часове/инициативи с ученици за почтеност, отговорност и граждански ценности.

XIII. Отчет и преглед

1. **Годишен отчет** (обобщен, без лични данни): подадени сигнали; предприети мерки; обучения; резултати от одит/контрол.

2. **Годишен преглед** на политиката: актуализиране при законови промени/установени слабости.

XIV. Контакти за сигнали и информация

- **Адрес:** 5300 гр. Габрово, ул. „Орлово гнездо“ 12
- **Електронна поща:** info-1900503@edu.mon.bg
- **Телефон:** 066/807 516
- **На място:** деловодство (ЗАС) – регистрация на сигнали

XV. Приложения (вътрешни образци)

1. Образец: Декларация за конфликт на интереси
2. Образец: Регистър на сигнали (полетата от раздел VII)
3. Образец: Протокол за приемане на дарение
4. Образец: Етичен кодекс – резюме и линк към пълния текст (вътрешен)

XVI. Заключение

ОУ „Ран Босилек“ – Габрово прилага политика на **нулева толерантност** към корупция и разполага със система за превенция, докладване и контрол. Ръководството гарантира регулярна проверка и актуализация на мерките.

Утвърдена със Заповед № РД-04-589/12.09.2025 г. на директора на ОУ „Ран Босилек“ – Габрово, ПС № 09/12.09.2025г.